

עין משפט ונר מצוה

א א מיי פֿירד מהלכות שחיטה הלכה ז סמג ענין קד:

ב ב מיי שם הלכה א סמג שם טושע"י ד ס' כח סעיף א:

ג ג מיי שם הלכה ד [ופירא] מהלכות מאכלות אסורות [אג] טושע"ע שם סעיף ג:
ד ד מיי פֿירד מהלכות שחיטה ה"ד ופ"ג מהל' יו"ט ה' א סמג שם טושע"ע א"ח ס' תלח סעיף יח [וטושע"י ד סמן כח סעיף ג]:

ה ה מיי פֿירד מהלכות שחיטה ה' יד וענין ג'מ סמג שם טושע"י י"ד ס' כח סעיף ה:

ו ו טושע"ע שם סעיף ד:
ז [מיי] פ"יו מהלכות מעשה הקרבעת הליון:

שיטה מקובצת

א] דהיינו ד' פרקים שהמכיר מוזהר להכריז:
ב] לקמן ובשאינו מוזמן:
ג] אין צריך שיתן הוא אם יש עפר כיון שנותן הדם על העפר הרי הוא כאילו נתן העפר. תוס' שאניין ותוס' הרא"ש ז"ל:
ד] אף מוזב ששים והכא ה"ק אם הוסיפו כבר על המזבח עד ס' אמא או יצטרף לבטל והוי מוסף אבניו. הרא"ש ז"ל:
ה] וסבורא הוא בכל כי הני כיון שיש:

רבינו גרשום

בפני הבית, בזמן שביט המקדש קיים:
במוזמן ובשאינו מוזמן. כלומר בייחוד ומדבריו: והכא לא אפשר הויכ' ליעביר ליבטליה. כלומר לא אפשר ליתן עפר למטה על המזבח לא ליבטליה קא הוי חציצה בין הדם למזבח (והיא ריחב)
ו] מנחת במטה ואחר כך היה חייב לכסות. כלומר אלמא אע"ג דהוציץ דם בהמה בין עפר לדם דם בהמה בן עפר דם חיה אפס"כ בני כסור למעלה הכא נמי אע"ג דלמטה לא אפשר למיזן עפר למעלה ליבעי כסור: התם כדרי' זירא דא"ד זירא כל הראוי לביילה כו'. כלומר ביו"ט הראשון של חג היו שם ששים עשרונים בין פרים ואילים וכבשים (ושערי' מוספין דשבת) אם אירע בשבת אבל נסכי עולת תמיד לחודרה היתה נבללת בין כל הני דאמרי' הוי ס' בכלי אחד והיה מחזיק הכלי ס' עשרון **ו**] והם ראויים לביילה אע"ג ובלללים בס' רביעיות שהיו בחור הכלי כיון דראויין לביילה אין בילה מעכבת בהן אבל אם נתנו (כו עשרון) יתר מס' עשרונות [בכלי אחד] כיון דאין ראויין לביילה בילה מעכבת הכא נמי לענין כסור דם אע"ג דדם בהמה למטה כיון דאי אין דם בהמה היה ראוי ליתן עפר למטה אע"ג דדם בהמה חוצץ לא חיישינן אבל לענין מוזב דאין ראוי ליתן עפר למטה מעכב ולא יכסה: ולגרדיה

ולכסיה. כלומר לגרדיה מעל המזבח וליכסיה חוץ למזבח:
אי בקדשי מזבח הכי נמי. כלומר כגון מליקת העוף:
הכא במאי עסקינן בקדשי ברק הבית. דשחיטה שאינה ראויה **א**] דאינה אלא בקדושת שמוכרין אותן ודמיהן לצורך ברק הבית:

א] ז"ל שעת צהמה ואח"כ היה חייב לכסות כלומר וכו'.
ב] ז"ל וסע ראוים לצילה והלכך אין צילה מעכבת בהן וכו'.
ג] ז"ל דשחיטה שאינה ראויה היא דהא היא קדושה למסור ודמיהן לצורך דדק הבית.

פג:

בסוי הדם. ונוהג בחיה ובעוף. למעטוי צהמה קא אתי דלא תימא שיהא צכלל מיה:
במוזמן ובשאינו מוזמן. פי' צקונטרס דמשום שלוח הקן אינטריך למיתני דתנן לקמן דאינו נוהג אלא בשאינו מוזמן וקשה לפירושו דאם כן צכל הני פירקין הוה ליה למיתני צאותו ואת צנו (לעיל דף עח.) וצגיד הנשה (לקמן דף פט:) וצכל הצשר (לקמן דף קג:) ונראה לפרש דאינטריך למיתנייה הכא משום דכתיב (ויקרא יו) (כי) [אשר] ילוד דלא תימא דוקא דאינו מוזמן:
במוקדשין מ"ט א. צקדשי מוצב נמי קא צעי דכמוכח הסוגיא ואף על גב דהנוחר והמערק פטור מלכסות (לקמן דף פה.) היינו משום דאסור צאכילה אצל הכא משתרי צאכילה צמליקתו וגבי כסוי הדם לא כתיבא שחיטה אלא שפיכה:
צריך שיתן עפר למטה ועפר למעלה. עפר שלמעלה

מנזה שיתן הוא דהא כסוה ונתגלה פטור מלכסות וכסוה הרוח ונתגלה חייב לכסות (לקמן דף פו.) אצל עפר שלמטה **א**] אין צריך שיתן הוא אם יש עפר הרי כאילו נתן הוא העפר והא דלמרינן לעיל בפ"צ (דף לב.) דמומני לטולה צתמא היינו צמקס שהיה הקרקע קשה היה חופר משום דצענין שהיה עפר תיחוח ומיהו לעיל פירש צקונטרס שהיה מומניו צפה לך:
קא מוסף אבניו. והא דלמרינן צפ' קדשי קדשים (וצמס דף סא:) שכשעלו צני גולה הוסיפו על המוצב **ד'** אמות מן הדרום התם קרא אשכח ודרש מה צית ששים וזא] אף מוצב ששים ור"ת מפרש קא מוסף אבנין ולא הוה מרובע והתסם] יליף דריצוב מוצב מעכב ואין נראה דלכתי כשצב לכסות ידביק עפר גס צקיב המוצב עד שיהא מרובע ועוד דקרא דרצוב יתיה הוה ליה לאתויי ולא קרא דהכל צכצב וגו':
שחט חיה ואחר כך בהמה פטור מלכסות. תימא דליגרריה ולכסייה וכן צהמה ואח"כ חיה דליגרריה ולכסייה כדס הסרין:
דאמר רבי זירא **כ' הראוי** לביילה ב'. מלתא דר' זירא צפ' המנחות והנסכים (מנחות דף קג:) גבי הא דתנן הרי עלי ס"א עשרונים כו' כדפירש צקונטרס ותימא מאי פריך והא תנן אם לא צלל כשר דנהי דכשר מ"מ מנזה לצלול לך יציא צשני כלים דוקא דהא כי אמר הרי עלי להביא צכלי אחד תנן התם לעיל דלא יציא צשני כלים אצל סתם יציא כמו שפירש וי"צ דהא סיפא דס"א קאי אהך דקתמי רישא מתגרב אדם מנחה של ששים עשרון ומציא צכלי אחד ואם אמר הרי עלי ס"א כו' כלומר מנחה של ס"א דהשתא כיון דקאמר מנחה לקרבן גדול קא מיכוין והוי כאילו אמר צכלי אחד לך פריך כיון דאם לא צלל כשר צריך להביא צכלי אחד:
אין בילה מעכבת בו. תימא והלא שנה הכתוב צלילה צכמה מקומות וצשנים עשר נשיאים תנא ציה י"צ ויזינן ואמר צהקומץ רצה (מנחות דף יט.) צכל מקום שהחזיר הכתוב צתורה מנחה אינה אלא לעכב ושמא יש שום דרש דדרשנין מייניה דצילה לא מעכבא אר שמא כולוהו צריכי ואע"ג דצילה לא מעכבא מ"מ סצרה הוא דכל הפחות דראוי צעינן כיון שהזכיר הכתוב צילה וכן לענין כסוי דהכא וכן צקריאת חליצה צפרק מלות חליצה (יבמות דף קד.) וצקריאת ציכורים צפרק הספינה (צ"צ דף פא:) וצפרק נערה צנדרים (דף עג.) דחרש לא מצי מיפר אפילו לא הוי ושמע אישה דוקא מ"מ ראוי לשמוע צעינן דצצרה הוא צכל כי הני יא שיש שום דרשה צהן דלא הוי דוקא ולא מעכבא מ"מ ראוי צעינן וכן צפ"ק דקדושין (דף סה.) גבי צית הסתרים דצעי ראוי לציתא מים משום דהזכיר ציתא מים דכתיב כל צצרו אף על פי שמיעט צית הסתרים כדדרשנין מה צצרו מאצראי מ"מ כיון דאיכא כל דמרהב אפילו טמון לכל הפחות י"ל לענין הכי מרצה דצענין ראוי לציתא מים והא דלמרינן **ט**] דעמאין משלחין קרבנותיהן אע"ג דאינו סומך ולא אמרינן דניצעי ראוי לסמיכה שמא יש שום יתור דלא צעינן אפילו ראוי אי נמי הא חזי צימי טהרה ומה שיש מקומות שחשו ויש הסמיכה ויש מקומות שלא חשו מפורש צכל הגט (גיטין דף כח: ד"ה והא) מיהו צנצמר הדין (סנהדרין דף מה:) גבי נקטעה יד העדים פטור ואיכא דמחייב התם [דלאן] צעי קרא דרכתבי צריך ליתן טעם למא (צעי'):

אותו ואת בנו פרק חמישי חולין

רבי אומר יום אחד יום המיוחד טעון כרוו. ימים מיוחדים יש צשנה דהיינו ארצעה פרקים אשאתה מוזהר להכריז אמה מכרמי לשחוט. קרי ציה לא תשחיטו לא תגרוס לה לישחט צימים הללו היא וצנה אי נמי מדכתיב יום אחד דמשמע יום מיוחד למאי יחדיניהו אי לאו להטעין כרוו:

הדרן עלך אותו ואת בנו

בסוי הדם. משום דצעי למתני צחולין אצל לא צמוקדשין נקט לכולהו:
צמוקדשין. חטאת העוף ועולת העוף:
צמוזמן ובשאינו מוזמן. משום דגבי שלוח הקן אנטריך למיתני לקמן (דף קלח:) טשאינו מוזמן אצל לא צמוזמן. מוזמן עוף הגדל צצית:
ונוהג צנוי גרס: ואין שוחטין אוסו ציוס טוב. משום דלמא צעי כסוי ומספקא לא מחללינן י"ט אם שחטו:
צב' עפר למטה. עפר תיחוח ולא על קרקע קשה:
וכסוה עפר. משמע דלא צעי עפר אלא צכסוי. צעפר משמע כולו עטוף צעפר תיחוח:
וסכא לא אפשר. לתת עפר למטה על המוצב:
וליצטליה. להניחו שם לעולם:
קמוסיף אבניו. להגציהו והרי כל אורך ורוצח ורוס הצנין נמסר לדוד על פי צביאים:
דכציב. צדצרי הימים דקאמר ליה דוד לשלמה הכל צכצב מיד ה' עלי השכיל כל מלאכת התצנית עלי השכיל אותי לימד:
קא הוי חליצה. צין דס למוצב ונמאא שלא נמצא דמו צקיר המוצב:
ופרכינן נהי דלמטה. קודם מליקה אי אפשר לתת עפר משום חליצה כדאמרת אצל למעלה לאחר שמלך יכסנו דלאו] חליצה מאי איכא למיימר:
פטור מלכסות. שהרי דם צהמה למעלה ומה יכסה:
חייב לכסות. ואע"ג דליכא עפר למטה צינו לדס צהמה והכא נמי אע"ג שאין למטה יתן למעלה:
כל הראוי לצילה אין צילה מעכבת צו. צמס'

מנחות (דף קג:) אמרינן אין מציאין צכלי אחד מנחה של ששים ואחד עשרונים ומפרשנין טעמא מפני שאמרה תורה הבא מנחה שיכולה ליצלו וששים צצלנין צכלי אחד אצל ששים ואחד קיס להו לצרנן דאין יכולין ליצלו והיונן צה וכי אין צצלנין מאי הוי והתנן [שם יח.] לא צלל כשר ותירך רבי זירא ראוי לצילה מיהא צעינן ומי שהוא ראוי לצילה אין צילה מעכבת ואפילו לא צלל כשר אצל כשאינו ראוי לצילה צילה מעכבת צו. והכא נמי ראוי היה ליתן עפר למטה צין דס צהמה לדס חמיה קודם ששחט חמיה הילכך אף על פי שלא נתן אין הכסוי צטול אצל מוקדשין שאין ראוי ליתן עפר למטה מלות עפר למטה מעכבת צו:
וליגרריה. מעל המוצב לאחר הואה ויתננו למטה ויכסנו:
דס הניסו. למרחוק חוץ לגומא ששוחט צה ודס שעל הסכין חייב לכסות וע"כ דס הסכין לא יכסנו אלא א"כ גוררו תחלה מעל הסכין ומכסי ליה':
צקדשי מוצב. כגון חטאת העוף:
הכי נמי. דחייב לכסות הואיל ושחיטה ראויה הן שנאכלות לכהנים וממיתנין צעופות שהקדישן לצדק הצית ושחטס דאסורים צהגאה ומשום דשחיטה שאינה ראויה **א**] פטר להו מניסוי:

וליפרקינהו

וכי' (מכות יח:) וכע"ז יבמות קד: נדרים עג. קדושין כח. מנחות יח: קג. ונדה סו:) דלאוי לצילה צעינן דאפשר להמקיים את מלות מנחה (יבמות שם וכע"ז) קדושין שם) ופסולא הואיל ואי צעי נלגול לא מצי למגלל (נדה שם) והרי הוא כמציא מנחה מן הקטניות דאינה כלום, שכל דבר שאוה הקב"ה להביא יש עיטוב צעיקר הצבאוו להביא צבאוו שני שאוה הכתוב ולא צעינן אחר, אצל מלות האמורות צאותה מזה, כגון מטפה צקרבן, צלילה צמנחה, יש שמעכב אס צילה הכתוב לצטוט עליו לעכב ויש שאין מעכבין (רשב"ם ב"ב פאצ).

מסורת הש"ס

א] צילה ת. לעיל עט: [נצטרס פ"צ מ"ט].
ב] צילה ז: ע"ש לעיל לא.
ג] ע"ש, **א**] [ענין מוס' וצחס לג. ד"ה וליעבד].
ד] צ"צ פא: קדושין כה. יבמות קד: נדה סו: מנחות יח: קג: מכות יח: נדרים עג, **ה**] לקמן פו: **ו**] [שמלק דליכא רש"ש].
ז] [רש"י מותק ומכסי ליה].
ח] [דף סב.].
ט] [פסחים סב.].
י] [נוסי' מוס' יבמות קד: ד"ה דלמר וצמנחות יח: ד"ה ואמר כתבו דאין סצרה לומר שיפטור וכו' ע"ש].

תורה אור השלם

- ↑ ראש איש מבני ישראל ומן הגר הגר בתוכם אשר יצטר ציד וצדו יא עוף ואשר יאכל וישרף את דמו וצדוהו בעפר:
ויקרא יז יג
- ↑ הכל בבית מדר יג ע"י השקבל כל מלאכות דתבניתו:
דברי הימים א כח יט

הגהות הב"ח

א] חשי"י ד"ה הכי נמי וכו' שאינה ראויה הן פטר:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] תוס' ד"ה קא וכו' אף מוצב ששים. י"צ אצל האי דהכא לא חשבו קרא כיון דלא כתיב צצדא צקדשי שניהו כסוי הדם צמוקדשין עכ"ל המוס' צמזמס דף י"ג ע"א ד"ה וליעבד:

מוסף רש"י

כבוי. כוי ספק מיה ספק צהמה (ביצה ח.נ.) ואין שוחטין אותו ירוט טוב. לפי שאינו יכול לטקומו ולחות יו"ט מתפק אס שחטו (לעיר) משום דשחט מיה הוא וצריך כסוי והא אינו יכול לטקומו ציו"ט דקתני ואם שוחטו אין מכסיין את דמו. דשמא כסוי הוא ואין צו מלות כסוי ואין מעלגלין העפר לך (ביצה ח.נ.) צריך שיתן עפר למטה. עפר חטאת, דאס הקרקע קשה לא מקרי עפר למטה (לעיל א.) עפר לא נאמר. וכסוה עפר הוי משמע דלא קפיד אלא אכסוי (ביצה ח.נ.) אלא בעפר. משמע כולו טמון בעפר (לעיל א.) שהוא צגל וטמון בעפר קודם הכסוי (ביצה ח.נ.) כל הראוי לביילה אין בילה מעכבת בו. מנסכת מנחות (קג:) תנן הרי עלי ששים ואחד עשרון מציא ששים צכלי אחד וצכלי צכלי אחר. דעד ששים יסילין ליצלו צכלי אחד אצל ששים ואחד קיס להו לצרנן ואין צצלנין יסר. והיונן צה וכי אין צצלנין מאי הוי והא אין צצלנין מאי הוי והא אמן מן אם לא צלל כשר ומשני ר' זירא כל הראוי לצילה אין צילה מעכבת צו